

เมืองกลางบางโรง

ย

[ประสิทธิ](#) ชิดนการณั

ที่ปรึกษา**กลุ่มผู้สนใจ**ประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ต

๑๗ เมษายน ๒๕๔๔

ย

เมื่อพระยาสุรราช (เทียน) ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดให้เป็นพระยาเพชรศรีศรีพิไชยสงครามรามคำแหง เจ้าเมืองกลาง ในปี พ.ศ.๒๓๓๒ แล้วก็ได้เคลื่อนย้ายผู้คนส่วนหนึ่งจากเมืองภูเก็ต (ที่บ้านสะพาน) และผู้คนส่วนใหญ่จากเมืองกลางบ้านตะเคียนมาสร้างบ้านแปงกลางขึ้นใหม่ทางด้านตะวันออกของเกาะกลาง บริเวณแหลมมลายู,บ้านบางโรง,และบ้านผักจืดตามธรรมเนียมประเพณีโบราณที่ผู้เป็นเจ้าของใหม่ในสายตระกูลใหม่ จะไม่ตั้งสถานที่ทำงานของคนในภูมิภาคของเจ้าเมืองคนเก่าซึ่งมีลูกหลานบริวารของเจ้าเมืองคนเก่าถือสิทธิครอบครองอยู่เมืองกลางบางโรง จึงเกิดขึ้นในปี พ.ศ.๒๓๓๒ เป็นปฐมฤกษ์

พระยาเพชรศรีศรีพิไชยสงคราม รามคำแหง (เทียน ต้นสกุล ประทีป ณ กลาง) ได้เป็นเจ้าเมืองกลางบางโรงอยู่ จนถึงปี พ.ศ.๒๓๕๒ ก็ถูกกองทัพพม่าเข้าตีปล้นสะดมเอาทรัพย์สินผู้คนไปจำนวนมาก โดยเฉพาะพม่าได้ตีบุกที่ถลุงแล้วเตรียมส่งชายต่างประเทศเป็นจำนวนนำหนักถึง ๓,๐๐๐ ปิก (ประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ ชั่ง หรือ ๑,๘๐๐ หาบจีน หรือ ๕๑๔ ภากร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับราคาปืนเยอรมัน ที่เมืองกลางสั่งซื้อจากกัปตันฟรานซิส ไลท์ ในสมัยนั้น เป็น ๖๒๖ กระบอก มีราคาเท่ากับตีบุก ๑๐๐ ภากร แล้ว ตีบุกจำนวน ๓,๐๐๐ ปิก ที่พม่าปล้นเอาไปนี้ จะซื้อปืนได้ประมาณ ๓,๑๓๐ กระบอกหรือมากกว่า) คำให้การของเชลยพม่าที่ไทยจับได้ ให้การว่า เจ้าเมืองกลางและครอบครัว (คือพระยาเพชรศรีศรีพิไชยสงคราม รามคำแหง) ถูกพม่าจับเอาตัวไปไว้ที่เมืองอังวะเมืองกลางบางโรงถูกพม่าจุดไฟเผาเสียหมดสิ้น ชาวเมืองหนีไปทางพังงาและกระบีเป็นส่วนใหญ่ เมืองจึงถูกทอดทิ้งให้เป็นเมืองร้างตั้งแต่นั้นมา

ย

ชาวกลางที่หนีไปทางฟากพังงานั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ได้โปรดให้พระยาถลางบุญคง (ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นบุตรชายของพระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ศรีสิทธิสงคราม (ทองพูน) ที่ถูกถอดจากตำแหน่งเจ้าเมืองกลางเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๓๓๒) ออกมาเป็นเจ้าเมืองอยู่พักหนึ่ง (เพราะไม่ถือว่าเป็นเมืองถาวร) จนถึง พ.ศ. ๒๓๗๐ (ประมาณ ๑๘ ปี)

ย

พ.ศ. ๒๓๗๐ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดให้ตั้งเมืองพังงาและให้ย้ายเมืองกลางที่แม่น้ำกระบุรีกลับมาตั้งเกาะกลางตามเดิมโปรดให้พระยาถลางทอง (ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นบุตรอีกคนหนึ่งของพระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ศรีสิทธิสงคราม (ทองพูน) ออกมาเป็นเจ้าเมืองที่ บ้านเมืองใหม่บริเวณตอนเหนือของเกาะกลาง

ย

ช่วงนี้เป็นระยะเวลาเดียวกันกับ พระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม (เจิม) ถึงแก่อนิจกรรมลง ณ เมืองกลางบ้านท่าเรือ และบุตรชายของพระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม (เจิม) ก็ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองภูเก็ต อยู่ที่บ้านเก็จให้ ซึ่งบริบูรณ์ไปด้วยสินแร่ดีบุกยิ่งนักจึงมิได้โต้แย้งเรื่องตำแหน่งและอำนาจเหนือเมืองกลางแต่อย่างใด พ.ศ.๒๓๘๐ พระยาถลางทอง (สันนิษฐานว่า คงมีราชทินนาม โ พระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม) เช่นเดียวกับเจ้าเมืองคนก่อน ถึงแก่อนิจกรรมลง จึงโปรดให้ นายฤกษ์ บุตรเจ้าพระยาสุรินทราชา (จันท์ จันโจจรงค์) ขึ้นเป็นพระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม เจ้าเมืองกลางสืบต่อ

ย

พระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม (ฤกษ์) จึงได้ตั้งเมืองขึ้นที่บริเวณเมืองกลางบางโรง ซึ่งเป็นมรดกเดิมของภริยา (คือ คุณท่ม บุตรี พระยาเพชรศรีศรีพิไชยสงคราม รามคำแหง เจ้าเมืองกลาง) ที่ถูกพม่าจับเอาตัวไปเมื่อ พ.ศ.๒๓๕๒ เนื่องจากเป็นที่ดินของสายตระกูลทางภริยา จึงนับเป็นการสืบทอดมรดกที่ถูกทอดทิ้งขาดผู้รับผิดชอบมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๓๕๒ เป็นการรื้อฟื้นเมืองกลางบางโรงให้กลับคืนสถานะภาพขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

ย

ครั้งพระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม (ฤกษ์ จันทโรจน์วงศ์) ถึงแก่อนิจกรรมลงในปี พ.ศ.๒๓๙๐ เมืองกลางบางโรง ก็ตกอยู่กับพระยากลางทับ (ราชทินนามเดียวกับบิดา)

ย

พ.ศ.๒๔๐๕- ๒๔๒๒ พระยากลางคืน ได้รับช่วงจากบิดา และ พ.ศ.๒๔๒๒- ๒๔๓๓ พระยากลางเกต รับช่วงตำแหน่งเจ้าเมืองจากพระยากลางคืนผู้เป็นพี่ชาย

ย

พ.ศ.๒๔๓๓ พระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม (เกต) ถึงแก่อนิจกรรม ทรงโปรดให้พระยศภักดี (หนู ณ กลาง) ยกกระบัตรเมืองภูเก็จ ขึ้นเป็นพระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม เจ้าเมืองกลาง (ท่านผู้นี้เป็นผู้สืบตระกูลชั้นเหลนของพระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม (ทองพูน) แห่งเมืองกลางบ้านดอน)

ย

พระยาณรงค์เรืองฤทธิ์ประสิทธิสงคราม (หนู ณ กลาง) จึงย้ายเมืองกลางจากบ้านบางโรง ไปอยู่ ณ บ้านดอน ซึ่งเป็นที่ดินมรดกของตระกูล ณ กลาง มาแต่โบราณ เป็นการรื้อฟื้นความรุ่งเรืองให้แก่เมืองกลางบ้านดอนอีกครั้งหนึ่ง

ย

เมืองกลางบางโรงจึงถูกทอดทิ้งไว้ในความดูแลของทายาทตระกูล จันทโรจน์วงศ์ ซึ่งเป็นตระกูลเจ้าเมืองนอกทำเนียบสืบมาจนปัจจุบัน.